

Nr 115

Utlåtande i anledning av väckta motioner om pension åt änkefru Anna Nordqvist.

(5:e avd.)

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Erik Filip Petersson m. fl.* (I: 146) och den andra inom andra kammaren av herr *Fagerlund m. fl.* (II: 183) har hemställts att riksdagen målte besluta bevilja Anna Nordqvist, änka efter föreståndaren m. m. vid Södra Sveriges fiskeriförening Harald Oscar Nordqvist, pension enligt statens allmänna pensionsreglemente.

Beträffande motiveringen för nämnda yrkande får utskottet hänvisa till motionen II: 183.

Över motionerna har utskottet i den ordning § 46 riksdagsordningen föreskriver inhämtat yttrande från fiskeristyrelsen och statens personalpensionsverk.

Fiskeristyrelsen har anfört följande (14/2 1967).

De faktiska uppgifter som lämnas i det remitterade motionsparet vitsordar styrelsen. I likhet med motionärerna anser styrelsen de åberopade pensionsbesluten för Gunnar Johansson, Mörrum, och John Jonasson, Aneboda, bekräfta den allmännyttiga karaktären av verksamheten vid Södra Sveriges fiskeriförening, som alltjämt åtnjuter statsbidrag från anslag under nionde huvudtiteln.

I anslutning till det anförda tillstyrker styrelsen bifall till hemställan i det remitterade motionsparet.

Statens personalpensionsverk har anfört följande (10/3 1967).

Södra Sveriges fiskeriförening anhöll hos Kungl. Maj:t år 1936 om vidtagande av sådan ändring i 1919 års reglemente för statens pensionsanstalt att vissa befattningshavare hos föreningen, bl. a. föreståndaren, skulle kunna erhålla delaktighet för sin pensionering hos anstalten. Till stöd för framställningen åberopades föreningens 30-åriga, av statsmedel understödda försöks- och upplysningsverksamhet på sötvattensfiskets område. Den 20 december 1940 beslöt emellertid Kungl. Maj:t att framställningen, som hade tillstyrkts av lantbruksstyrelsen, för det dåvarande ej skulle upptagas till avgörande.

Frågan om SPA-anslutning av fiskeriföreningens tjänstemän behandlades sedermera i ett av 1944 års pensionsutredning avgivet betänkande (SOU 1948: 47, s. 133 ff) med förslag angående pensionering genom statens pensionsanstalt av vissa icke-statliga befattningshavare. Utredningen erinrade om att föreningen, vars verksamhet i huvudsak var förlagd till Aneboda i

Kronobergs län, med början vart annat år anordnade kurser för utbildning av länsfiskeritjänstemän. En fastare anknytning av ifrågasatt utbildning till föreningen vore ifrågasatt, men statsmakterna hade då ännu icke tagit slutgiltig ställning härtill. När det syntes något oklart, vilken ställning föreningen kunde komma att få i framtiden med avseende på nyssnämnda utbildning, hade utredningen icke ansett sig böra föreslå SPA-an slutning av personalen. I proposition nr 200 till 1949 års riksdag med förslag rörande pensionering genom statens pensionsanstalt av vissa icke-statliga befattningshavare (s. 110) anförde föredragande statsrådet, att han icke vore beredd att utan ytterligare utredning taga ställning till här berörda fråga.

Pensionsverket får ytterligare beträffande allmän information angående Södra Sveriges fiskeriförening hänvisa till viss utredning som bilades ämbetsverkets utlåtande den 11 mars 1966 angående motionen II: 567 till 1966 års riksdag i fråga om pension åt fiskmästaren Jonasson.

Beträffande den i motionerna väckta frågan vill pensionsverket till en början påpeka, att även om statsmakterna hade beslutat inordna fiskeriföreningens personal under SPA-reglementet (SFS 1949: 726) vid dettas ikraftträdande den 1 januari 1950 skulle detta icke ha inneburit att Nordqvist erhållit statlig pension, därest han då levde och stått kvar i sin anställning, och alltså ej heller inneburit att fru Nordqvist erhållit sådan pension. Nordqvist skulle nämligen ha uppnått pensionsåldern (65 år) med utgången av augusti 1949, och enligt bestämmelse i SPA-reglementet skulle den som vid reglementets ikraftträdande uppnått pensionsåldern vara undantagen från dess tillämpning. Vidare må framhållas, att pension i särskild ordning av statsmedel regelmässigt icke plägar medgivas andra än anställningshavare i statens tjänst. Denna princip har i allmänhet iakttagits även då det gällt anställningshavare utan statlig pensionsrätt hos sådan huvudman, som hade ägt möjlighet att ansluta de anställda till den avgiftsbelagda statliga pensioneringen eller som erhållit sådan möjlighet kort efter tidpunkten för sådan anställningshavares avgång.

Det torde ha varit synpunkter av nu nämnt slag som varit anledning till att Kungl. Maj:t genom beslut den 30 januari 1953 fann en av fiskeriföreningen i maj 1947 gjord framställning om pension till Nordqvists efterlevande icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd. Beträffande personer som innehaft anställning hos fiskeriföreningen senare än Nordqvist och varit yngre än denne har — såsom motionärerna påpekar — i ett fall beviljats statlig pension efter riksdagsbeslut och i två fall anställning hos fiskeriföreningen lagts till grund för beslut om tjänstårsberäkning i särskild ordning. Pensionsverket kan trots detta icke annat än finna det tveksamt om tillräckliga skäl finnes att bereda fru Nordqvist pension av statsmedel.

Av motionerna synes emellertid framgå, att det är ovisst om fiskeriföreningen med hänsyn till sin ekonomi kan garantera att Anna Nordqvist i framtiden erhåller förmåner av samma storlek som hittills. Någon rättsligt bindande förpliktelse för föreningen att utbetala pension synes icke föreligga. I detta läge kan onekligen med hänsyn till Nordqvists i motionerna åberopade allmännyttiga insatser på fiskevårdens och fiskerinäringens område vissa skäl anföras, för att fru Nordqvists pension för framtiden tryggas genom statens försorg. För den händelse riksdagen skulle i princip ansluta sig till denna uppfattning och det ej anses motiverat att höja det till föreningen utgående statsanslaget på sådant sätt, att föreningen

blir i stånd att fortsätta pensionsutbetalningarna till henne, kunde beslutas, att statsverket övertager utbetalningen av och kostnaderna för pensionen samt förutsättas att efter bestämmande av Kungl. Maj:t skall av statsbidraget till föreningen för budgetåret 1967/68 (enligt prop. nr 1 till 1967 års riksdag, Bil. XI, s. 133, föreslaget till 30 000 kronor) innehållas så mycket som svarar mot pensionens hittillsvarande belopp. Detta utgjorde år 1966 enligt vad som angivits i motionerna omkring 5 400 kronor. Vidare bör i så fall vid fortsatt statsbidragsgivning avlyftningen från föreningen av ifrågasvarande kostnad beaktas. Under här angivna förutsättning synes pensionens belopp böra bestämmas så att det i princip överensstämmer med det som utgivits av föreningen. Av vissa hos pensionsverket förvarade handlingar — vilka biläggas i kopia¹ — framgår att föreningen år 1962 utgivit pension till fru Nordqvist med 522 kronor för månad. Inberäknat de successiva förhöjningar som under åren 1963—1966 tillkommit statspensionärer skulle detta belopp sista nämnda år motsvara ett månatligt bruttobelopp å 630 kronor uttryckt i 1966 års pensionsnivå, och efter folkpensionssamordning svarar detta belopp närmast mot det hittillsvarande pensionsbeloppet. I händelse av ett ställningstagande till motionerna i enlighet med det nyss anförda, torde statlig pension med ett efter nämnda grund beräknat bruttobelopp böra beviljas fru Nordqvist, varvid det bör förutsättas att samordning med folkpension skall äga rum enligt de grunder som gäller för oavkortad statlig familjepension.

Utskottet. Såsom framgår av statens personalpensionsverks yttrande har Kungl. Maj:t genom beslut den 30 januari 1953 funnit en av styrelsen för Södra Sveriges fiskeriförening gjord framställning om beredande av pension åt de efterlevande till föreningens direktör Harald Nordqvist icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd. I motionerna I: 146 och II: 183 har nu hemställts att riksdagen måtte bevilja Nordqvists efterlevande maka, Anna Nordqvist, pension enligt statens allmänna tjänstepensionsreglemente. Av vad i motionerna och yttrandena över dessa anförts har utskottet hibragts den uppfattningen att skäl föreligger att Anna Nordqvists pensionsfråga tas upp till förnyad prövning. Denna prövning bör emellertid ankomma på Kungl. Maj:t, som bör äga vidta de åtgärder som kan befinnas påkallade för vinnande av det i motionerna angivna syftet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, i anledning av motionerna I: 146 och II: 183, i skrivelse till Kungl. Maj:t ge till känna vad utskottet anför.

Stockholm den 12 maj 1967

På statsutskottets vägnar:

GÖSTA BOHMAN

¹ Här ej medtagna.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit

från f ö r s t a kammaren: herrar Näsström, Gillström, Einar Persson, Axel Andersson, Birger Andersson, Svensson, Kaijser, fru Wallentheim, herrar Söderberg, Ottosson, Hjorth, Eric Gustaf Peterson, Strandberg, Sundin och Harald Pettersson; samt

från a n d r a kammaren: herrar Bohman, Karlsson i Olofström, Blidfors, Almgren, Eliasson i Sundborn, Mellqvist, Nihlfors, fröken Olsson, herrar Lindholm, Johansson i Norrköping, Gustafsson i Kårby, Gustafsson i Uddevalla, Källstad, Tobé och fröken Ljungberg.